

مقاله

در چه شرایطی تاخیر ناشی از اعتصابات قابل جبران است؟

ACEMI

d r a l a v i p o u r . c o m

اعتصابات یکی از چالش‌های پرریسک و تاثیرگذار در صنعت ساخت محسوب می‌شوند که می‌توانند منجر به توقف فعالیت‌ها، افزایش هزینه‌ها و تاخیر در زمان‌بندی پروژه‌ها شوند. این دسته از وقایع، به‌عنوان رویدادهای غیرقابل پیش‌بینی و اغلب خارج از کنترل پیمانکاران شناخته می‌شوند، اما در شرایط خاصی می‌توانند تحت عنوان "تاخیر قابل جبران" در قراردادهای مورد بررسی قرار گیرند (در مقاله [نحوه دسته‌بندی تاخیرات در قرارداد](#)، به مبنای صحیح دسته‌بندی تاخیرات در قراردادهای اشاره شده است).

این مقاله به تحلیل حقوقی و اجرایی تاخیرات قابل جبران ناشی از اعتصابات کارگری می‌پردازد، شرایط وقوع این نوع تاخیرها را تشریح کرده و با استناد به پرونده حقوقی واقعی، راهکارهایی برای مدیریت آن‌ها در پروژه‌های صنعت ساخت ارائه می‌دهد (توصیه می‌شود پیش از مطالعه ادامه این مقاله، مقالات [تاخیرات موجه غیرقابل جبران در صنعت ساخت](#) و [مروری بر تاخیرات موجه در پروژه](#) را مطالعه کرده باشید).

۱. نمونه‌هایی از اعتصابات

اعتصابات بسته به منشأ آن‌ها، به دسته‌های مختلفی تقسیم‌بندی می‌شوند و می‌توانند تاثیرات متفاوتی بر برنامه زمان‌بندی، هزینه و ریسک‌های قراردادی داشته باشند.

نمونه‌هایی از اعتصاب‌های رایج در پروژه‌های ساخت به شرح زیر می‌باشند:

- اعتصاب کارگران ساختمانی: ناشی از اختلافات دستمزدی و شرایط نامناسب کاری.
- اعتصاب پیمانکاران جزء: معمولاً به دلیل عدم پرداخت به‌موقع مطالبات توسط پیمانکار اصلی یا کارفرما اتفاق می‌افتد.
- اعتصاب تأمین‌کنندگان یا رانندگان حمل مصالح: که منجر به اختلال در زنجیره تأمین پروژه می‌شود.
- اعتصاب کارکنان دولتی یا ناظرین: که می‌تواند صدور مجوزها یا بازرسی‌ها را مختل کند.

۲. پیامدهای ناشی از اعتصابات

اعتصابات در پروژه‌های صنعت ساخت می‌توانند پیامدهای جدی در ابعاد فنی، مالی و حقوقی داشته باشند. در ادامه به برخی از مهم‌ترین پیامدهای ناشی از اعتصابات می‌پردازیم:

- توقف کامل یا جزئی عملیات ساخت
- افزایش هزینه‌های پروژه
- ایجاد دعاوی قراردادی و حقوقی
- اختلال در زنجیره تأمین پروژه
- افزایش ریسک‌های ایمنی و کیفیت
- افزایش فشار روانی و مدیریتی بر تیم پروژه
- ایجاد تصویر منفی از پروژه یا شرکت نزد افکار عمومی یا سرمایه‌گذاران

۳. در چه شرایطی تاخیر ناشی از اعتصابات موجه است؟

تاخیرات موجه آن دسته از تاخیراتی هستند که خارج از کنترل پیمانکار بوده و قابل پیش‌بینی نبوده‌اند. یک تاخیر، زمانی خارج از کنترل پیمانکار تلقی شود که وقوع آن تحت کنترل پیمانکار نبوده است و همچنین پیمانکار قادر به غلبه بر اثرات ناشی از آن نبوده باشد. برای تشخیص اینکه آیا پیمانکار بر وضعیت کنترل داشته یا می‌توانسته تأثیرات رویداد را کاهش دهد، از یک رویکرد معقول استفاده می‌شود. به‌عنوان مثال، در یک پرونده، پیمانکاری که تأمین‌کننده‌اش اعتصاب کرده بود، موظف نبود که اقلام مورد نیاز را از منابع دیگر با «هزینه‌ای غیرمعقول» تهیه کند.

اعتصاب نیروی کار در صورتی که از زمان امضای قرارداد وجود داشته و قابل پیش‌بینی بوده باشد تاخیر موجه محسوب نمی‌شود.

۴. در چه شرایطی تاخیر ناشی از اعتصابات قابل جبران است؟

پس از آنکه یک تاخیر به عنوان تاخیر موجه تشخیص داده شد، پرسش بعدی این است که آیا پیمانکار مستحق دریافت خسارت و تمدید مدت به خاطر دوره تاخیر هست یا خیر (برای مطالعه بیشتر به مقاله [چالش‌های بندهای جبران خسارت و پرداخت در قراردادهای ساخت](#) مراجعه کنید).

تاخیرات موجه در صورتی که بر مسیر بحرانی تکمیل پروژه تأثیر گذاشته باشند، منجر به اعطای حق تمدید مدت پیمان به پیمانکار می‌گردند.

تاخیر قابل جبران علاوه بر تمدید مدت، این حق را نیز به پیمانکار می‌دهد که هزینه‌های مرتبط با زمان را برای دوره تمدید شده بازبایی کند.

یک تاخیر موجه در صورتی برای پیمانکار قابل جبران است که:

- ۱- تاخیر ناشی از اقدامات یا قصورهای کارفرما باشد و
- ۲- پیمانکار به دلیل این تاخیر، متحمل هزینه‌های زمانی اضافی شده باشد.

برای مثال، تاخیر ناشی از بارندگی شدید و غیرعادی معمولاً تاخیر موجه اما غیرقابل جبران در نظر گرفته می‌شود؛ یعنی پیمانکار تنها تمدید مدت دریافت می‌کند ولی خسارت مالی نمی‌گیرد.

اما اگر در قرارداد ذکر شده بود که کارفرما باید امکاناتی را فراهم می‌کرد که ادامه کار در شرایط بارانی را ایجاد می‌نمود و کارفرما این امکانات را فراهم نکرده باشد، در این صورت اگر این تاخیر بر مسیر بحرانی آن زمان تأثیر گذاشته باشد و پیمانکار هم هزینه‌های زمانی بیشتری را متحمل شده باشد، آنگاه این تاخیر می‌تواند قابل جبران تلقی شود، چون کارفرما بر تاخیر بالقوه کنترل داشته است. در این مثال، علت تاخیر کارفرماست، نه وضعیت آب‌وهوایی و بنابراین تاخیر قابل جبران محسوب می‌شود (در صورت علاقه به مطالعه بیشتر به مقاله [راهکار پیمانکار در برابر قصور و مداخلات کارفرما چیست](#) مراجعه کنید).

یکی دیگر از عواملی که بر قابل جبران بودن تاخیر تأثیر می‌گذارد، این است که آیا کارفرما باعث شد پیمانکار در دوره‌ای با شرایط نامساعد جوی کار کند یا خیر.

برای مثال، اگر تاخیری ناشی از کارفرما باعث شود پیمانکار مجبور شود فراتر از زمان برنامه‌ریزی شده پروژه فعالیت کند و در این مدت با آب‌وهوای غیرعادی و شدید مواجه شود که خود موجب تاخیر اضافی گردد، آنگاه شرایط متفاوت خواهد بود. اگرچه آب‌وهوای شدید غیرعادی معمولاً یک تاخیر موجه غیرقابل جبران است، اما در این حالت ممکن است قابل جبران تلقی شود؛ چون این تاخیر ناشی از کارفرما باعث شد که پیمانکار در بازه‌ای با شرایط بد جوی کار کند.



۵. بررسی یک نمونه واقعی از اعتصابات قابل جبران

در پرونده Bateson Construction Co پیمانکار با استناد به بند «تعلیق کار» ادعای تاخیر قابل جبران مطرح کرد؛ علت این ادعا، اعتصابی بود که در یکی از پایگاه‌های نیروی هوایی ایالات متحده (USAF) رخ داده بود. نیروی هوایی ایالات متحده از کارکنان خارج از اتحادیه برای بهره‌برداری از یک نیروگاه حرارتی استفاده می‌کرد و طبق مفاد قرارداد، قرار بود پیمانکار جزء (Subcontractor) این کارکنان را برای بهره‌برداری از نیروگاه آموزش دهد. هر دو طرف توافق کرده بودند که پیمانکار جزء به‌طور موقت و با نرخ مشخص هفتگی، تا زمان آماده شدن کامل بویلرها برای تحویل به USAF، بهره‌برداری از آن‌ها را بر عهده بگیرد.

به‌گفته‌ی نیروی هوایی ایالات متحده (USAF)، استفاده موقت از کارکنان خارج از اتحادیه برای بهره‌برداری از بویلرها، نسبت به استفاده از کارکنان اتحادیه‌ای پیمانکار جزء، مقرون‌به‌صرفه‌تر بود. USAF اعلام کرد که بویلرهای شماره ۱ و ۲ تا حد زیادی تکمیل شده‌اند و دیگر حق مالکیت و بهره‌برداری از آن‌ها متعلق به نیروی هوایی است و پیمانکار و کارکنانش دیگر ارتباطی با این بویلرها ندارند.

لوله‌کش‌ها و برق‌کاران عضو اتحادیه اعلام کردند که حاضر نیستند در شرایطی که کارکنان غیر اتحادیه‌ای نیز در همان ساختمان مشغول به کار هستند، فعالیت کنند. اتحادیه مدعی شد که طبق توافق‌نامه‌ی جمعی آن‌ها، تنها کارکنان عضو اتحادیه باید بهره‌برداری از بویلرها را تا زمان تکمیل همه بویلرها بر عهده داشته باشند.

مشاوران مربوطه نیز اعلام کردند که اتحادیه‌ها با تحویل گرفتن بویلرهای ۱ و ۲ توسط USAF و بهره‌برداری توسط کارکنان غیراتحادیه‌ای، پیش از تکمیل بویلرهای ۳ و ۴ در همان ساختمان، موافقت نخواهند کرد.

با این حال، نیروی هوایی ایالات متحده (USAF) پیش از آنکه کل نیروگاه تکمیل شده باشد، بهره‌برداری از بویلرهای ۱ و ۲ را به کارکنان غیراتحادیه‌ای واگذار کرد. در واکنش به این اقدام، اتحادیه اعلام اعتصاب کرد و این مسئله باعث توقف کامل عملیات ساخت در پایگاه گردید.

پیمانکار اصلی عملاً هیچ اقدامی نمی‌توانست انجام دهد. هم پیش از آغاز اعتصاب و هم پس از آن، پیمانکار اصلی و پیمانکاران جزء بارها تلاش کردند تا با نمایندگان اتحادیه مذاکره کرده و به توافق برسند، اما اتحادیه از مذاکره امتناع کرد و اعلام نمود که اختلاف آن با کارفرما (USAF) است، نه با پیمانکار.

دادگاه تصمیم گرفت که «مقامات مسئول کارفرما» می‌دانستند که به‌خاطر اقدامات کارفرما، احتمال وقوع اعتصاب وجود دارد، بنابراین توقف کار قابل پیش‌بینی و محتمل بود. بنابراین، دادگاه حکم داد که اعتصاب یک تاخیر قابل جبران محسوب می‌شود و پیمانکار حق دریافت تمديد زمان و همچنین خسارت را دارد.



۶. چالش‌ها و مسائل حقوقی در جبران تاخیرات ناشی از اعتصابات

- برای اثبات ادعاهای مربوط به اعتصابات با چالش‌های متعددی مواجه هستیم. از جمله این چالش‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:
- **مشکلات مستندسازی:** اثبات ارتباط بین اعتصاب و اقدام کارفرما می‌تواند دشوار باشد (برای مطالعه بیشتر به مقاله [جبران خسارت بدون مستندات دقیق چگونه انجام می‌شود](#) مراجعه نمایید).
 - **اختلافات قراردادی:** بندهای مبهم در قرارداد، مانع شناسایی دقیق مسئولیت‌ها می‌شود.
 - **تفسیرهای قضایی:** بسته به حوزه قضایی، نحوه اثبات ادعا و جبران خسارت می‌تواند متفاوت باشد.
- اما چگونه می‌توان این چالش‌ها را مرتفع نمود؟

۷. راهکارها و توصیه‌هایی برای پیمانکاران

- **طراحی هوشمندانه قرارداد:** گنجانیدن بندهای دقیق مربوط به تاخیرات ناشی از اعتصابات و اقدامات پیشگیرانه.
 - **مدیریت ریسک فعال:** استفاده از تحلیل سناریو، پیش‌بینی زنجیره تامین و آمادگی برای جایگزینی منابع.
 - **مستندسازی مستمر:** جمع‌آوری شواهد مالی، گزارشات پیشرفت و مکاتبات در لحظه وقوع تاخیر.
- (در مقاله [مدیر قرارداد چگونه دعاوی و اختلافات پروژه را کنترل می‌کند](#)، به نکاتی در خصوص جلوگیری از دعاوی و تضمین موفقیت پروژه مطرح می‌شود).

جمع‌بندی تاخیر قابل جبران ناشی از اعتصابات نیروی کار در صنعت ساخت

تاخیرات ناشی از اعتصابات نیروی کار، در صورتی که خارج از کنترل پیمانکار و ناشی از اقدامات یا ترک فعل کارفرما باشند و پیمانکار متحمل زیان شده باشد، می‌تواند به‌عنوان **تاخیر قابل جبران** تلقی شوند.

پیمانکاران برای دفاع از حقوق خود در این شرایط، باید از طریق تدوین دقیق قرارداد، مدیریت ریسک هوشمندانه و مستندسازی دقیق، آمادگی لازم را داشته باشند. شناخت دقیق اصول حقوقی و بررسی نمونه‌های قضایی نیز می‌تواند به تصمیم‌گیری بهتر در زمان بروز بحران کمک کند.

در این مقاله به سوالات زیر پاسخ داده شده است

۱. چه انواعی از اعتصابات ممکن است در پروژه‌های صنعت ساخت رخ دهد؟
۲. تحت چه شرایطی می‌توان اعتصابات کارگری را تاخیر موجه دانست؟
۳. تحت چه شرایطی می‌توان اعتصابات کارگری را تاخیر قابل جبران دانست؟
۴. چه چالش‌هایی در مسیر اثبات ادعای تاخیر ناشی از اعتصاب وجود دارد؟

جایگاه مبانی ارائه شده در آموزش‌های موسسه ACEMI

در نقشه راه جامع مدیریت ساخت موسسه مهندسی و مدیریت ساخت علوی پور، در سطح مهارت‌های سخت دوره‌ای با عنوان "[مدیریت ادعا و اختلافات در طول چرخه حیات پروژه](#)" به صورت جامع ارائه شده و به طور مفصل به ادعاهای ناشی از تغییرات و فرایند مدیریت تغییرات در پروژه‌ها می‌پردازد. باید توجه داشت که دوره "[فرایند جامع آنالیز تاخیرات در پروژه](#)" پیشنهاد این دوره است. به جهت آشنایی با سایر دوره‌ها و تاریخ برگزاری آن‌ها می‌توانید به بخش [تقویم آموزشی](#) موسسه مهندسی و مدیریت ساخت علوی پور مراجعه نمایید.

[1] Construction Labor Strikes: Compensable Delay, Long International.

dralavipour.com



برای دریافت مقالات بیشتر در خبرنامه موسسه ACEMI عضو شوید.

با ما همراه باشید

موسسه مهندسی و مدیریت ساخت علوی پور

+۹۸ ۲۱ ۴۶ ۱۰۰ ۴۴۵



+۹۸ ۲۱ ۴۶ ۱۰۰ ۴۵۰



info@dralavipour.com

ACEMI



ACEMI_social

Alavipour_pm



ACEMI_channel

Alavipour_pm

